

AKADEMIA GÓRNICZO-HUTNICZA
IM. STANISŁAWA STASZICA W KRAKOWIE
AGH UNIVERSITY OF KRAKOW

Formaty plików graficznych

Techniki multimedialne w informacji turystycznej

Tomasz Bartuś
Wydział Geologii, Geofizyki i Ochrony Środowiska
Katedra Geologii Ogólnej i Geoturystyki

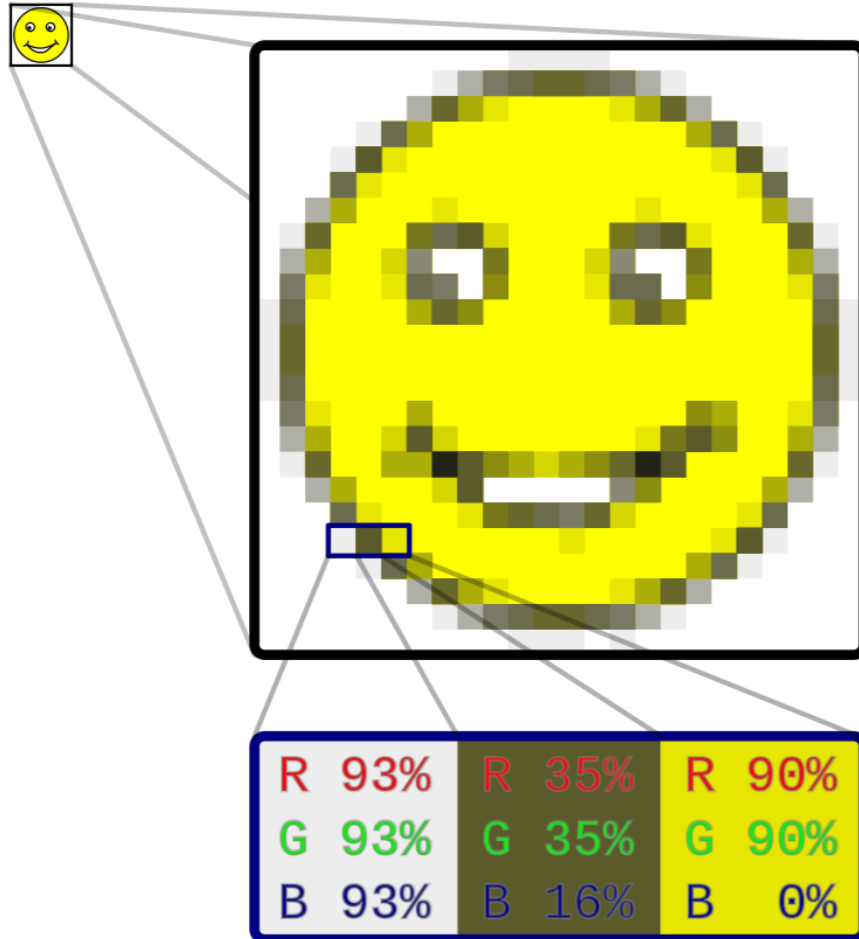
Pliki otwarte i spłaszczone

- Pliki otwarte to inaczej edytowalne, a więc takie, które po otwarciu można dowolnie zmieniać. Przyjmuje się, że pliki otwarte to te, w których stworzono dany projekt.
- Pliki spłaszczone to pliki, które nie umożliwiają ich edycji.

Rodzaje grafiki

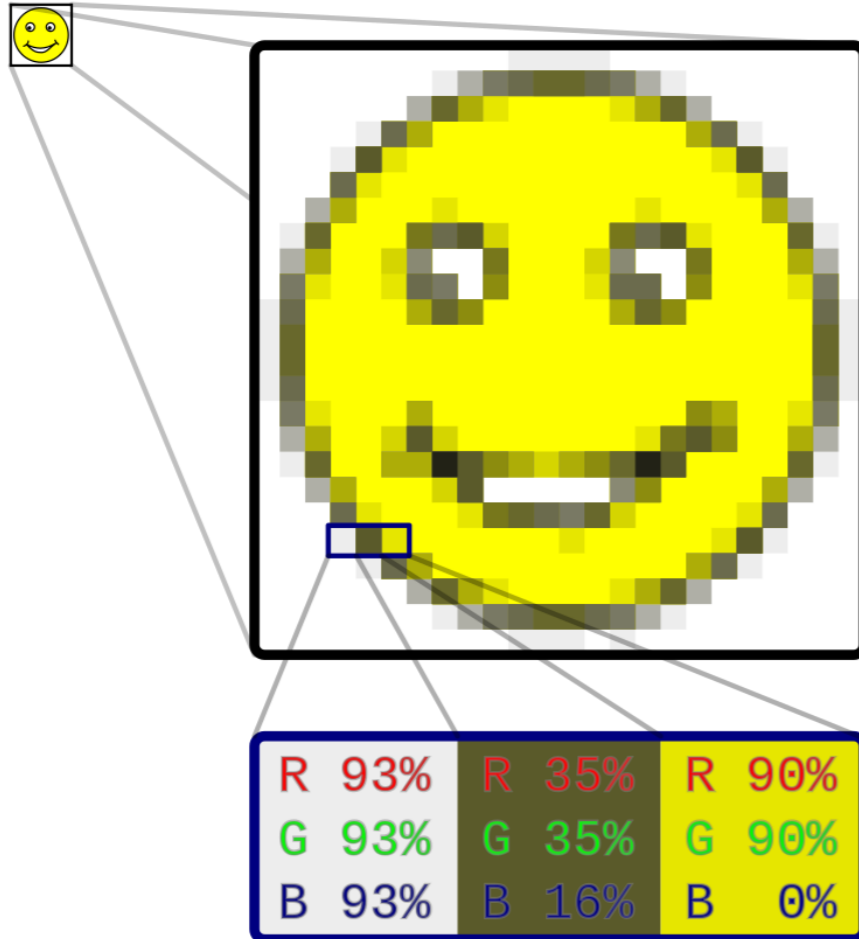
- Rastrowa,
- Wektorowa.
- Podziału tego dokonuje się w aspekcie oprogramowania do tworzenia grafiki.
- Rastrowa powstaje w programach Photoshop, PaintShop Pro, Gimp.
- Wektorowa w programach Inkscape, Illustrator oraz CorelDraw.

Grafika rastrowa

- (potocznie bitmapa) – prezentacja obrazu np. na monitorze komputera za pomocą matrycy odpowiednio kolorowanych punktów w postaci prostokątnej siatki pikseli.
- W systemach komputerowych grafika rastrowa może być przechowywana w sposób nieskompresowany albo skompresowany (stratnie lub bezstratnie).

Grafika rastrowa

Bez zastosowania kompresji parametry każdego piksela tworzącego mapę bitową są definiowane indywidualnie przez trzy podstawowe liczby:

- wiersz (liczone w pikselach)
- kolumnę (liczone w pikselach)
- kolor (w danym modelu koloru).

Grafika rastrowa

Obrazki z głębią kolorów RGB często składają się z kolorowych kwadratów zdefiniowanych przy pomocy trzech bajtów:

- jeden bajt (czyli 8 bitów) na składową **czczerwona** koloru,
- jeden na **zielona**,
- jeden na składową **niebieska**.

Obrazki o mniejszej liczbie kolorów potrzebują mniej informacji (bitów) na piksel, np. obrazek jedynie w kolorach czarnym i białym wymaga tylko jednego bitu na każdy piksel.

Kompresja plików

Polega na zmianie sposobu zapisu informacji tak, aby użyć mniejszej liczby bitów.

Może być:

- stratna
- bezstratna

Kompresja stratna

- Podstawą algorytmu jest odrzucenie mniej ważnych informacji w celu zmniejszenia wielkości strumienia czy pliku z danymi.
- W przypadku **audio** kompresja stratna gorszej jakości może się objawiać bardziej **metalicznym dźwiękiem** o wyraźnie słyszalnych przekłamaniami dźwięku ale przy użyciu nowoczesnych kodeków straty są mało zauważalne.
- W przypadku **video** zbyt mocna lub złej jakości kompresja stratna może się objawiać np. charakterystycznymi **artefaktami** w kształcie kwadratów lub zmniejszeniem głębi kolorów i rozmyciem obrazu.

Kompresja stratna

Formaty rastrowe

- Grafika rastrowa ma zastosowanie głównie przy zdjęciach i bazujących na nich projektach graficznych. Jej charakterystyczną cechą jest odwzorowanie obrazu na prostokątnej siatce złożonej z pikseli o ustalonych wcześniej parametrach. Każda zmiana wielkości tej siatki skutkuje zmianą (zwykle pogorszeniem) jakości obrazu. Pomniejszenie powoduje „ściskanie” pikseli, natomiast powiększenie – ich „rozciąganie” na większej siatce.
- Grafikę rastrową najczęściej wykorzystuje się w serwisach internetowych. Zapisywana jest zwykle w formatach: .jpg, .png, .gif, .tiff i .psd.

Windows Bitmap (.bmp)

- Format pliku z grafiką rastrową. Opracowany pierwotnie dla systemu **OS/2**, wykorzystywany później także w interfejsach systemów z rodziny **Microsoft Windows™**, jednak jako wolny od patentów jest dostępny i – mimo dużych rozmiarów – popularny jako format przechowywania danych również na wszystkich pozostałych platformach.
- Zawiera w sobie prostą kompresję bezstratną **RLE** (która nie musi być użyta), informacji o użytych kolorach. Obsługuje tryby **RGB** oraz **RGBA**.

Joint Photographic Experts Group (.jpg)

- Jest najpopularniejszym formatem zapisu plików rastrowych.
- Bazuje na kompresji sterowalnej w skali od 1–100.
- Używa się go do zapisu zdjęć i wszelkich wielobarwnych, statycznych grafik.
- W formacie `.jpg` istnieje możliwość zapisania informacji w modelach kolorów (CMYK/RGB), można więc go wykorzystać do przesyłania plików do druku.

Joint Photographic Experts Group (.jpg)

- Szeroki zakres barw i płynne przejścia tonalne charakteryzują większość plików uzyskanych za pomocą urządzeń rejestrujących obraz. Taki typ obrazu, jeżeli dodatkowo nie zawiera zbyt dużo drobnych detali i kontrastowych krawędzi, może zostać dość mocno skompresowany metodą stratną bez zauważalnego pogorszenia jakości. Przy zapisie ważna jest ocena wynikowego obrazu gdyż kompresja plików odbywa się na drodze selektywnego odrzucania danych, a wyższy stopień kompresji powoduje spadek jakości obrazu. Można dodawać rozmycie zapisywanego obrazu, osadzać profil koloru oraz metadane.
- Zastosowanie:
Fotografie w galeriach, zarówno miniatury jak i duże obrazy. Tła stron internetowych.

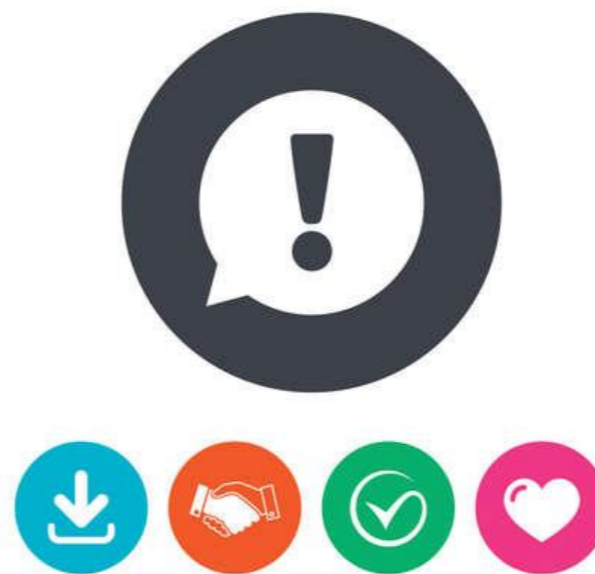
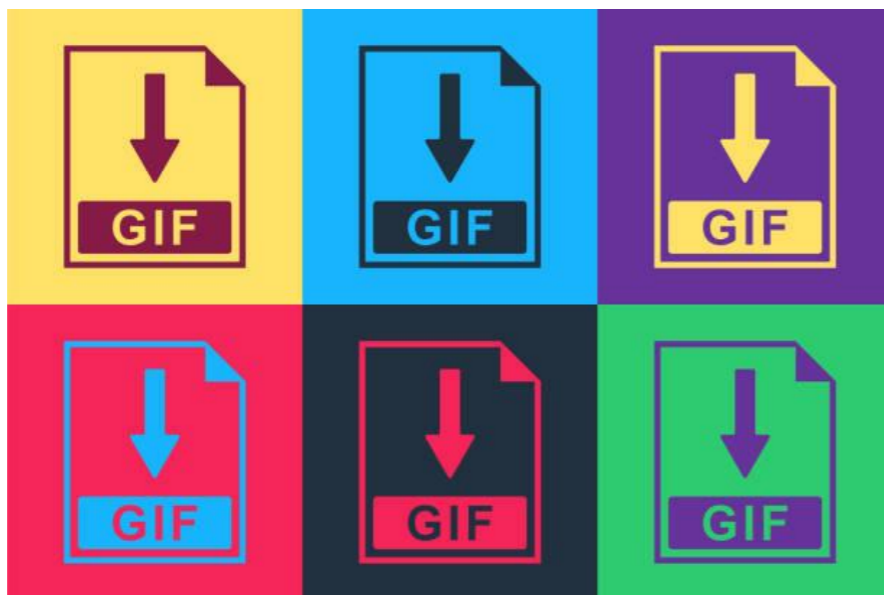
Graphics Interchange Format (.gif)

- format utworzony w 1987 r. przez firmę **CompuServe**.
- Jest przeznaczony jest do zapisu plików graficznych w kolorze indeksowanym z ograniczeniem **do 256 kolorów**.
- Zapis danych w GIF poprzedzony jest kompresją bezstratną metodą **LZW** pozwalającą zminimalizować rozmiar pliku.
- Format zachowuje **przezroczystość** obrazów, ale tylko w dwu stopniach (przezroczystość lub jej brak)
- Można przy jego użyciu zapisywać pliki statyczne oraz animacje (.gif89a). Pliki ruchome w sieci to w większości właśnie GIF-y.

.gif - zastosowanie

- Bardzo dobrze nadaje się do zapisywania obrazów o ograniczonej ilości kolorów, bez płynnych przejść (gradientów), takich jak ikony, przyciski, loga i proste animacje.

Portable Network Graphics (.png)

- format opracowany w 1995 r. jako **alternatywa** dla formatu GIF (objętego wówczas patentami dotyczącymi kompresji **LZW**).
- Przy zapisie stosuje **kompresję bezstratną**, nie obciążoną patentami.
- Umożliwia dwojaki zapis pliku:
  - ✓ w wersji 8-bitowej – z wykorzystaniem **256** kolorów
  - ✓ w wersji 24-bitowej – z wykorzystaniem **16 mln** kolorów.
- Wersję 8-bitową stosuje się w sytuacji, kiedy istotny jest niewielki ciężar pliku, natomiast z wersji 24-bitowej korzysta się, kiedy najważniejsza jest jakość.

Portable Network Graphics (.png)

- PNG umożliwia **stopniowaną przezroczystość**, dzięki czemu pozwala uzyskać półprzezroczystość i miękkie krawędzie.
- format obsługuje model RGB, kolor indeksowany, skalę szarości i bitmapy, co daje możliwość zapisania każdego rodzaju obrazu.
- dla większych obrazów 24-bitowych - takich jak fotografie, które można kompresować bez zauważalnej utraty jakości, bardziej odpowiedni będzie zapis w formacie **JPEG**, ponieważ rozmiar pliku będzie mniejszy niż zapisany w PNG.
- Format PNG zalecany jest przez **W3C** do zapisu grafiki umieszczanej na stronach **WWW**.

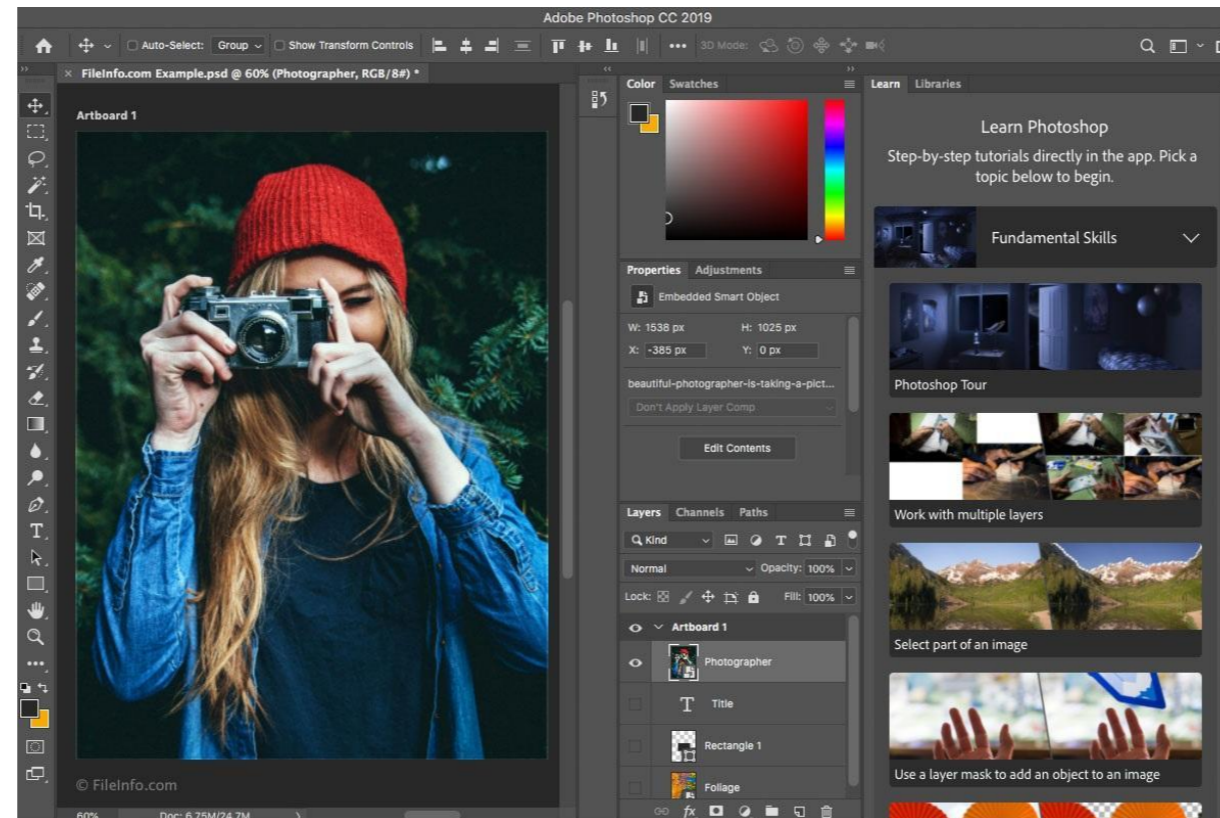
Tagged Image File Format (.tiff)

- TIFF format rastrowy, który umożliwia zamieszczenie **warstw**, ścieżek, itp. efektów.
- Może być więc plikiem **otwartym** jednak najczęściej wykorzystuje się go do przesyłania do drukarni spłaszczonych wersji projektów graficznych (billboardy, plakaty).
- Podobnie jak `.jpg` – zawiera także informację na temat użytego modelu kolorów i otwarcie go w aplikacji tego nie wspierającej może dać w efekcie „ostre” barwy niezgodne z projektem.

Photoshop Document (.psd)

PSD jest to otwarty format domyślny pliku, utworzonego w programie Adobe Photoshop. Maksymalny ciężar pliku, jaki można za jego pomocą zapisać wynosi 2GB.

Formaty wektorowe

- Grafika wektorowa bazuje obiektach do rysownia, w których używamy kształtów i krzywych zapisanych za pomocą funkcji matematycznych. Cecha ta czyni ją **skalowalną**; oznacza to, że pliki wektorowe można dowolnie pomniejszać lub powiększać bez utraty jakości.
- Dzięki temu grafika wektorowa jest doskonałym rozwiązaniem w przypadku projektowania np. znaków firmowych (logo), przygotowania plików do druku (zamiana czcionek na krzywe) lub wyświetlania ich na urządzeniach o wysokiej rozdzielczości. Pliki wektorowe zapisywane są najczęściej w formatach `.pdf`, `.svg`, `.eps`, `.ai` lub `.cdr`.

Portable Document Format (.pdf)

- PDF jest najbardziej rozpowszechnionym formatem przesyłania tekstu i grafiki do drukarni. Warto jednak pamiętać, że **nie jest on formatem wyłącznie wektorowym**. Przykładem niewektorowego zastosowania formatu PDF są choćby udostępniane w Internecie publikacje naukowe, regulaminy czy CV, a zapisana w PDF bitmapa pozostanie bitmapą.
- Nadaje się do przesyłania zarówno plików **spłaszczonych**, jak i **otwartych** dla wielu aplikacji.
- Pliki w tym formacie otwierają się nie tylko w edytorach, ale również w przeglądarkach www.
- Liczne drukarnie przyjmują pliki do druku wyłącznie w formacie PDF.

Scalable Vector Graphic (.svg)

- SVG to otwarty standard **W3C** przeznaczony do zapisu statycznej i animowanej dwuwymiarowej grafiki wektorowej. Jest popularnym formatem, stosowanym na stronach internetowych.
- oprócz standardowych i własnych obiektów geometrycznych można stosować **maski przezroczystości, wypełnienia gradientowe** itd.
- Umożliwia zapis grafiki wektorowej zarówno w sposób statyczny, jak i animowany (przy użyciu JavaScript, CSS i HTML).

Scalable Vector Graphic (.svg)

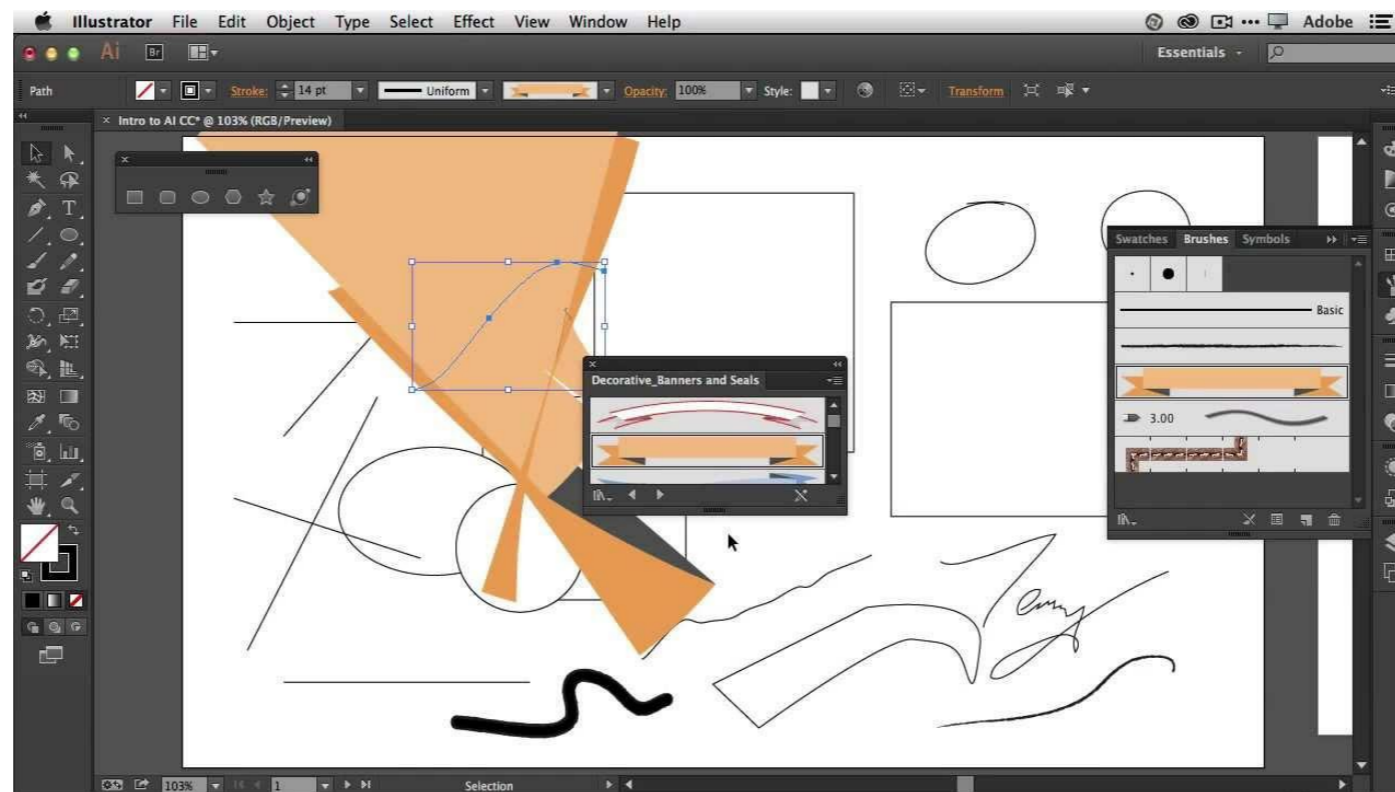
- Format SVG **nie jest obwarowany licencjami** i powstał z myślą o używaniu na stronach WWW oraz jako niezależny od systemu format grafiki wektorowej.
- Nie jest obsługiwany przez niektóre urządzenia mobilne. Przykładowe programy do tworzenia i edycji (darmowe): **Inkscape**, Sodipodi.
- Zastosowanie: grafika wektorowa statyczna i animowana, prezentacje.

Adobe Illustrator Artwork (.ai)

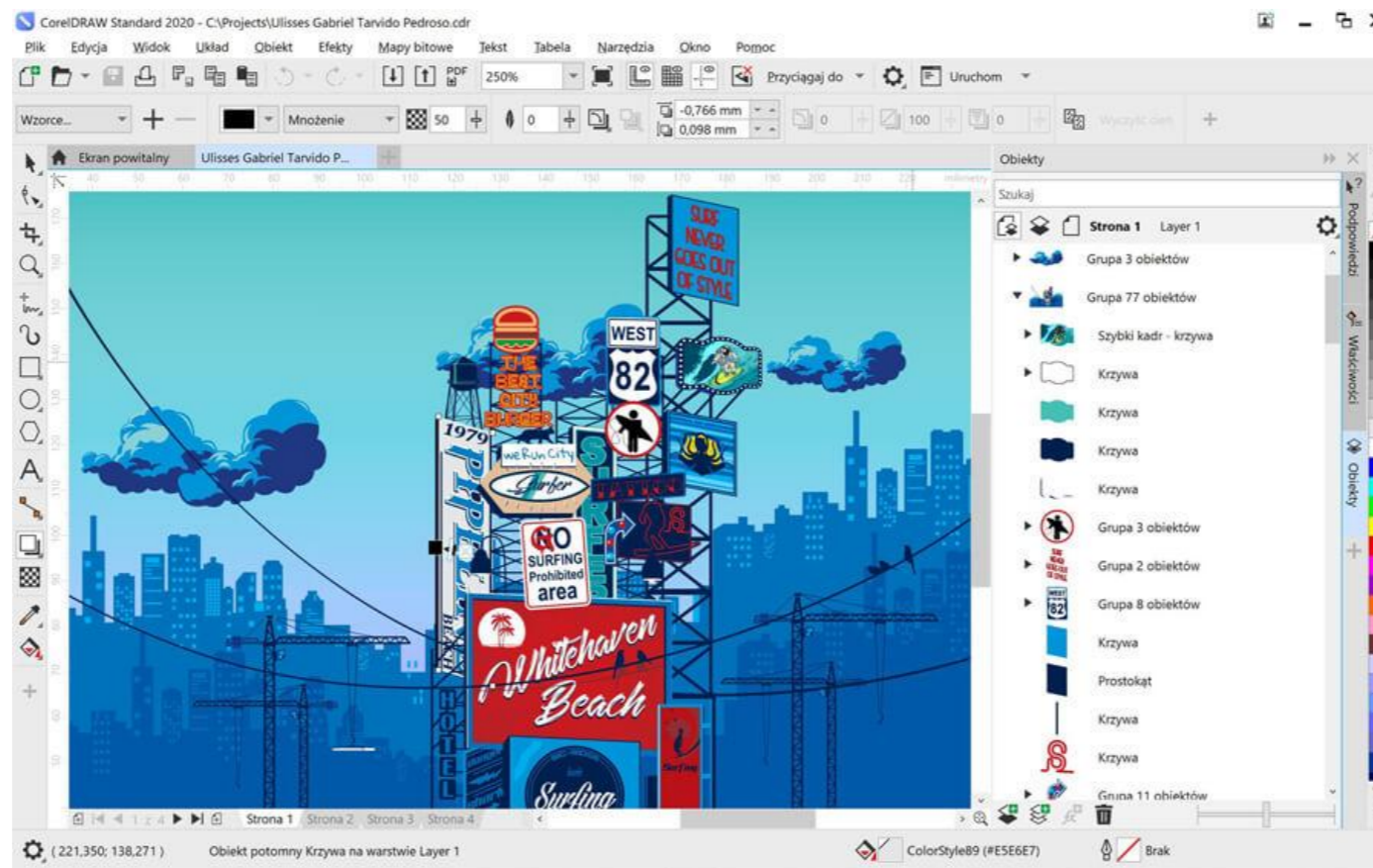
AI jest domyślnym formatem programu **Adobe Illustrator**.
Umożliwia zapisywanie plików wektorowych o rozdzielczości do 16383×16383 pikseli (Adobe Illustrator CC z 2020 roku potrafi już zapisać większe pliki).

.cdr

CDR jest domyślnym formatem aplikacji CorelDraw. Pliki wektorowe CDR są przeważnie otwarte, jednak nie otwierają się we wszystkich programach.

Bibliografia

Bielawski K., 2019. Formaty plików graficznych. URL:

<https://www.totem.com.pl/blog/formaty-plikow-graficznych>, 2021-10-08.

Adamski A., 2021. 5 popularnych formatów plików graficznych dla strony WWW. URL:

<https://opensolution.org/5-popularnych-formatow-plikow-graficznych-dla-strony-www,pl,202.html>, 2021-10-08.